

Gustave Dor 

Beschrijving

Ergens in mijn studententijd kwam ik in aanraking met het werk van *Paul Gustave Dor *. Ik was direct onder de indruk van de wereld die hij kon oproepen met etsen/tekeningen in enkel zwart en wit. Bij de *Slegte* kon ik toen voor een klein bedrag zijn verzamelde werk aanschaffen. Pas recent ben ik me niet alleen verder in zijn werk gaan verdiepen, maar wilde ik ook meer over zijn leven te weten komen. Het resultaat daarvan volgt hieronder.

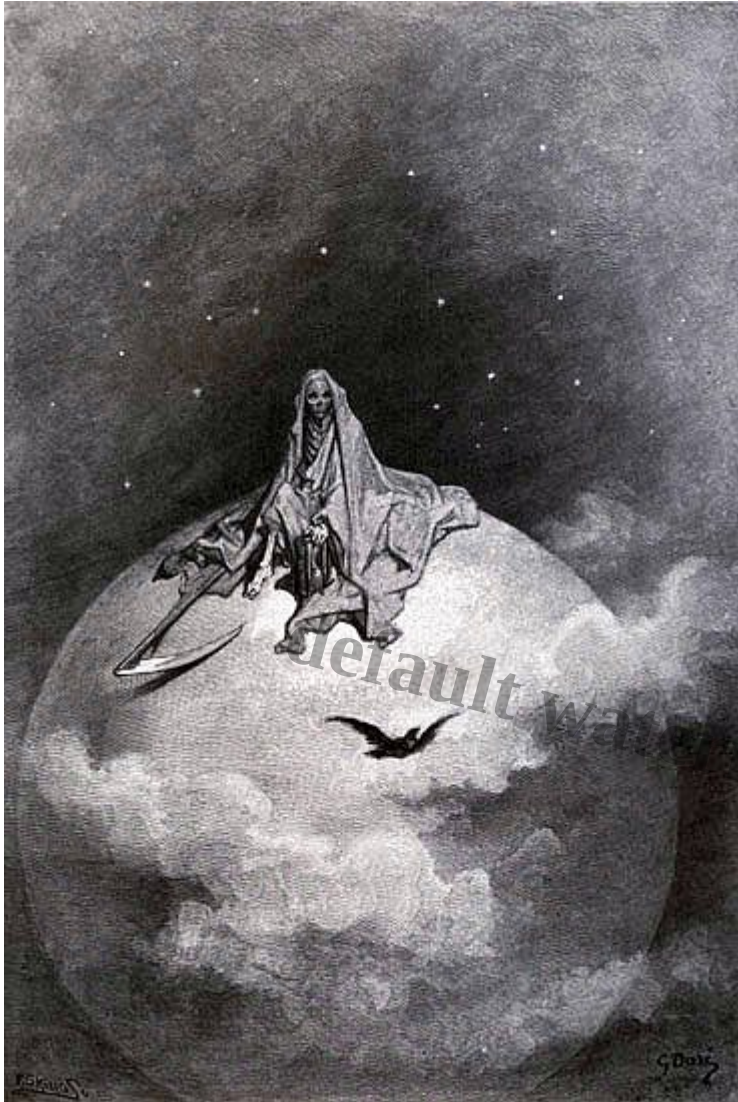
Korte bio

Paul Gustave Dor  werd op 6 januari 1832 geboren te *Staatsburg* en stierf, 51 jaar oud, op 23 januari 1883 in Parijs.

Paul Gustave Doré in 1867

Hij publiceerde zijn eerste geïllustreerde verhaal toen hij vijftien jaar oud was. Dat zorgde ervoor dat hij een baan kreeg als boekenillustrator in Parijs, waar hij onder andere de werken van *Rabelais*, *Balzac* en *Dante* van tekeningen voorzag. In 1853 werd hij gevraagd om de werken van *Lord Byron* te illustreren. Dit werd gevolgd door ander werk voor Britse uitgevers, waaronder een nieuwe geïllustreerde Engelse Bijbel. Hij illustreerde ook een grote uitgave van *“The Raven”* van *Edgar Allan Poe*.

Illustratie van Doré in *The Raven* van Edgar Allan Poe

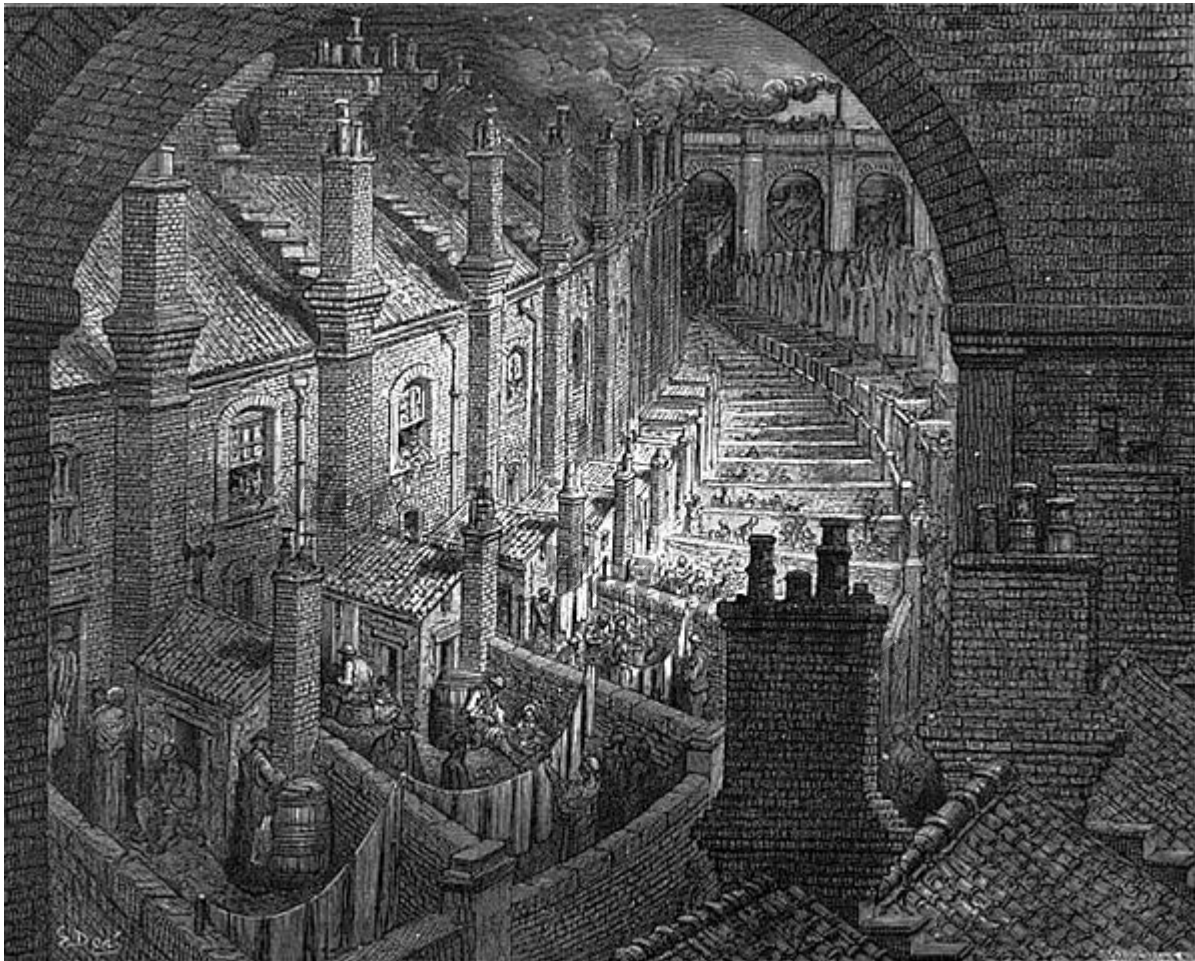
Die Engelse Bijbel van Doré, gepubliceerd in 1865, was een groot succes. Dat bracht hem in 1867 een belangrijke tentoonstelling van zijn werk in Londen. En dat leidde weer tot de stichting van de Doré Gallery in *New Bond Street* (Londen).

Londen

In 1869 stelde *Blanchard Jerrold*, de zoon van *Douglas William Jerrold* (de Engelse (toneel-)schrijver), voor om samen te werken bij het maken van een uitvoerig portret van Londen. *Jerrold* kwam op dit idee aan de hand van *“The Microcosm of London”* die door *Rudolph Ackermann*, *William Pyne* en *Thomas Rowlandson* was gemaakt in 1808.

Doré tekende voor een project van vijf jaar met uitgever *Grant & Co*, hetgeen betekende dat hij drie maanden per jaar in Londen zou verblijven. Hij kreeg, voor die tijd, een enorme som geld (£ 10.000 per jaar) voor zijn werk. Het boek *“London: A Pilgrimage”*, met 180 gravures van zijn hand, werd gepubliceerd in 1872.

Hoewel dit boek een commercieel succes was, hielden niet veel critici van het werk. Verscheidene critici schenen het vervelend te vinden dat Doré de armoede in Londen blootlegde in zijn werk. Hij werd er ook van beschuldigd dat hij scènes verzong in plaats van de werkelijkheid af te beelden.

Het beeld dat Doré schetste van Londen in 1872

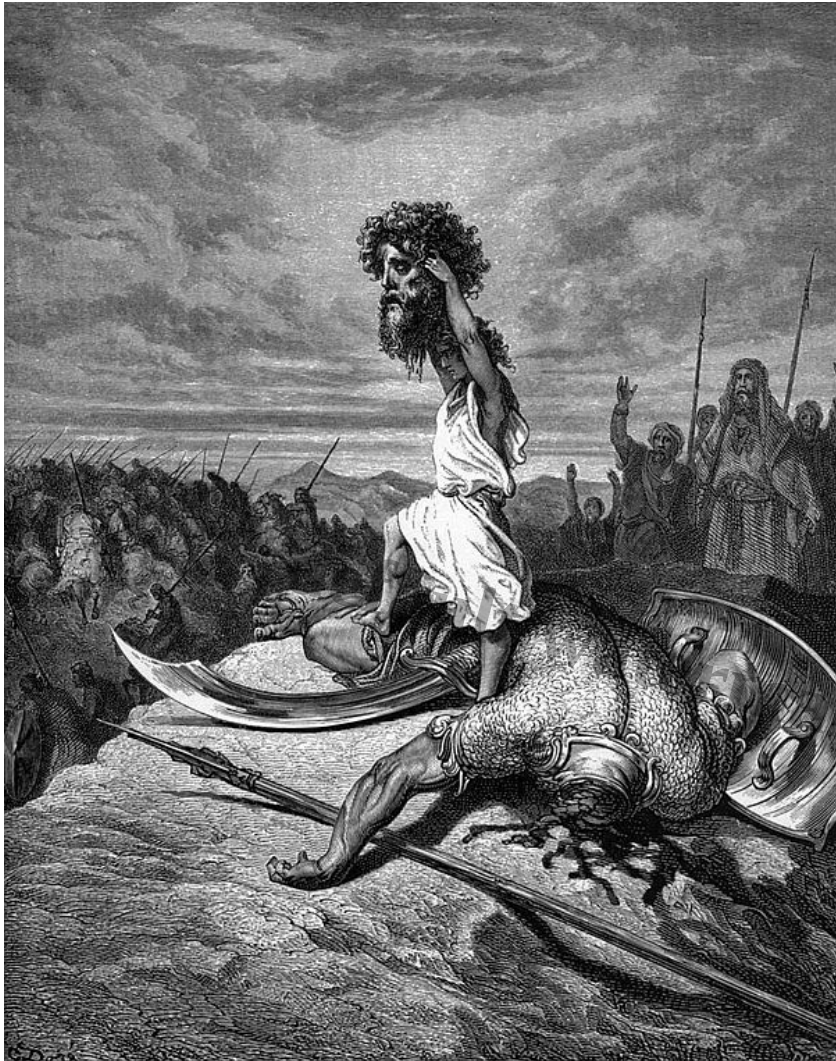
Het boek was desondanks een financieel succes en Doré ontving nu ook opdrachten van andere Britse uitgevers. Zijn latere werk omvatte *Paradise Lost* van Milton en *Idylls of the King* van Alfred Tennyson. Zijn werk verscheen ook in *Illustrated London News*.

Doré bleef boeken illustreren tot zijn dood in Parijs in 1883. Hij werd begraven op de begraafplaats *Père-Lachaise*.

Invloed van zijn werk

Zijn illustraties van de Bijbel, *Don Quixote*, *Het Verloren Paradijs*, *De Baron van Munchhausen*, *Dante's Goddelijke Komedie* en *Charles Perrault's Verhalen van Moeder de Gans*, worden nog steeds gezien als de definitieve artistieke interpretatie van deze verhalen en de daarin figurerende personages. Het gezicht dat hij gaf aan karakters als *Don Quixote*, *de Baron van Munchhausen* en *de Gelaarsde Kat* staan inmiddels in ons collectieve geheugen gegrift. Het werk van Doré heeft model gestaan, dan wel is een inspiratie geweest, voor alle grafische kunstenaars na hem. Niet alleen voor hen die werkzaam zijn in de beeldende kunst, maar ook voor

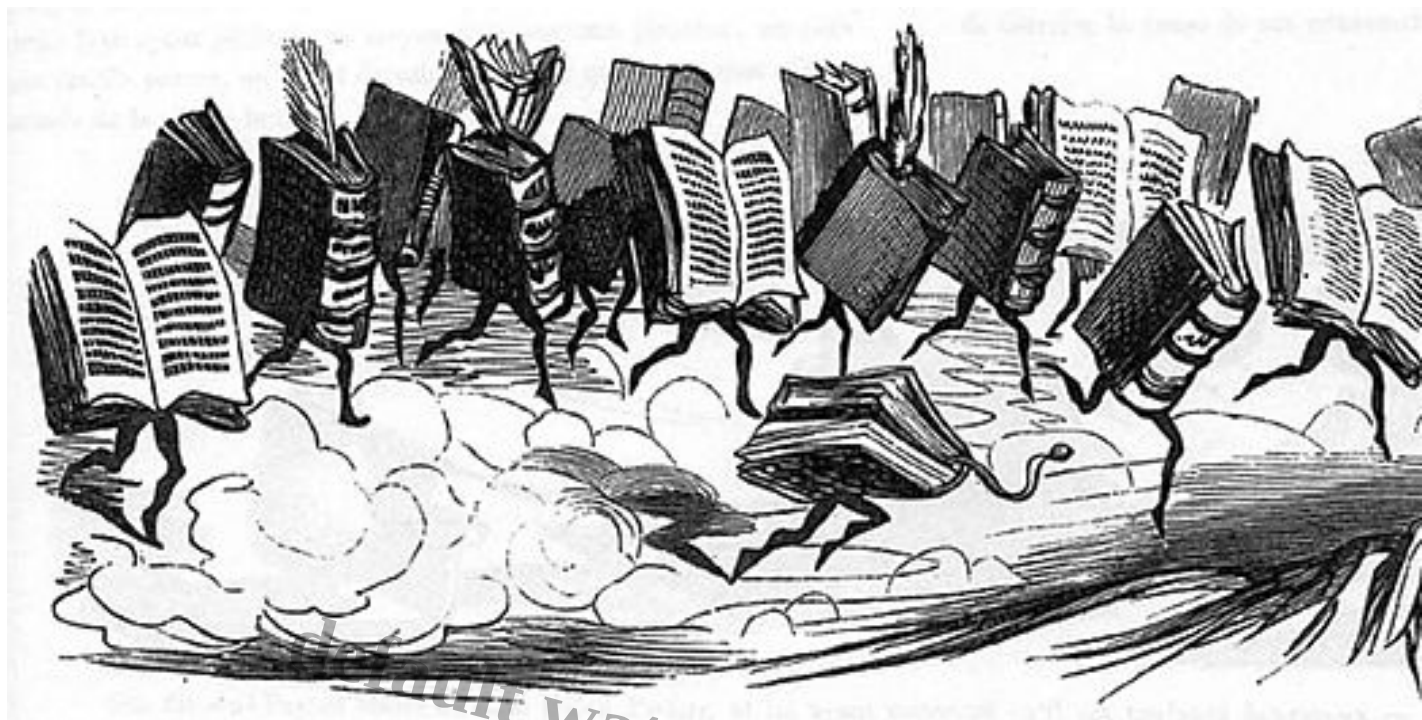
romanschrijvers, striptekenaars, film- en TV-regisseurs.

Dor's vormgeving van het verhaal van David en Goliath uit de Bijbel

Voorloper van Toonder?

In het begin van zijn carrière maakte Dor kolderieke historische stripverhalen in een format dat wij in Nederland het beste kennen van *Marten Toonder's* *Oliver Bommel* en *Tom Poes*. Vier daarvan werden gepubliceerd in boekvorm, namelijk *Les Travaux d'Hercule* (1847), *Trois artistes incompris et m'contents* (1851), *Les D's-agr'ements d'un voyage d'agr'ement* (1851) en *L'Histoire de la Sainte Russie* (1854).

Son sommeil devenant de plus en plus agité, Ivan songe qu'il aura à repousser de nouvelles invasions de voyant approcher, il leur crie : « Vous en voulez, eh bien ! vous en aurez des châtimens exemplaires »

Een stripvorm van DorÃ© : â??Lâ??Histoire de la Sainte Russieâ?•

DorÃ©s stripverhalen

In 1853 tekende DorÃ© zijn laatste (in boekvorm gepubliceerde) stripverhaal: â??*Histoire pittoresque dramatique et caricaturale de la Sainte Russie, dâ??aprÃ?s les chroniqueurs et historiens Nestor Nikan Sylvestre Karamsin SÃ©gur etc.*â?•. Het is een geïllustreerde geschiedenis van Rusland en kent 500 individuele vignettes (en 104 paginas). DorÃ© vertelt er over gebeurtenissen die zich al eeuwen geleden in Rusland afspeelden in bijzonder gedetailleerde en levendige tekeningen. Hij speelt met de lay-out en de combinaties van tekst en tekening.

Een treurig detail: â??*Histoire de la Sainte Russie*â?• verscheen op het hoogtepunt (1854) van de *Krimoorlog* tussen *Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk* aan de ene en *Rusland* aan de andere kant. Het werk had daarom een duidelijke anti-Russische toon.

Hoe wrang is het om dit op te schrijven op 28 februari 2022, op het moment dat Rusland probeert de Oekraïne onder de voet te lopen, na een aantal jaar eerder al de Krim bezet te hebben.

EEN GESCHIEDENIS DIE NIET GELEERD WORDT, IS GEDOEMD ZICH TE HERHALEN¹

Het was voor die tijd een echte bestseller, maar de censuur sloeg toe. In 1856 werden alle uitgaven geconfisqueerd door keizer *NapolÃ©on III* omdat hij bang was dat het zijn positie in de vredesbesprekingen met Rusland zou bemoeilijken.

In 1850 illustreerde Doré een verhaal van Bourget getiteld *L'Homme aux Cent Mille Écus*. Dit is een grappig verhaal van een jonge man, *Narcisse Pomponet*, die een grote som geld erft. De lezers worden meegenomen in de avonturen die hij met zoveel geld beleeft. Het werk dat Doré hiervoor gedaan heeft is interessant omdat we zien dat hij al experimenteert met verschillende perspectieven, close-ups, helicopterview en wijde panorama's. Bedenk wel dat hij de eerste was die dit deed omdat de stripverhaal vorm nog in de kinderschoenen stond!

L'Homme aux Cent Mille Écus (in *Le Journal Pour Rire*, 12 januari 1850).

Book illustrations

1854 bleek een keerpunt voor Doré. Hij had zojuist de 16e eeuwse roman *Gargantua and Pantagruel* van François Rabelais geïllustreerd. Dat werk werd gepubliceerd als *Oeuvres de Rabelais* en werd een commercieel succes. Het publiek was enthousiast over zijn illustraties die

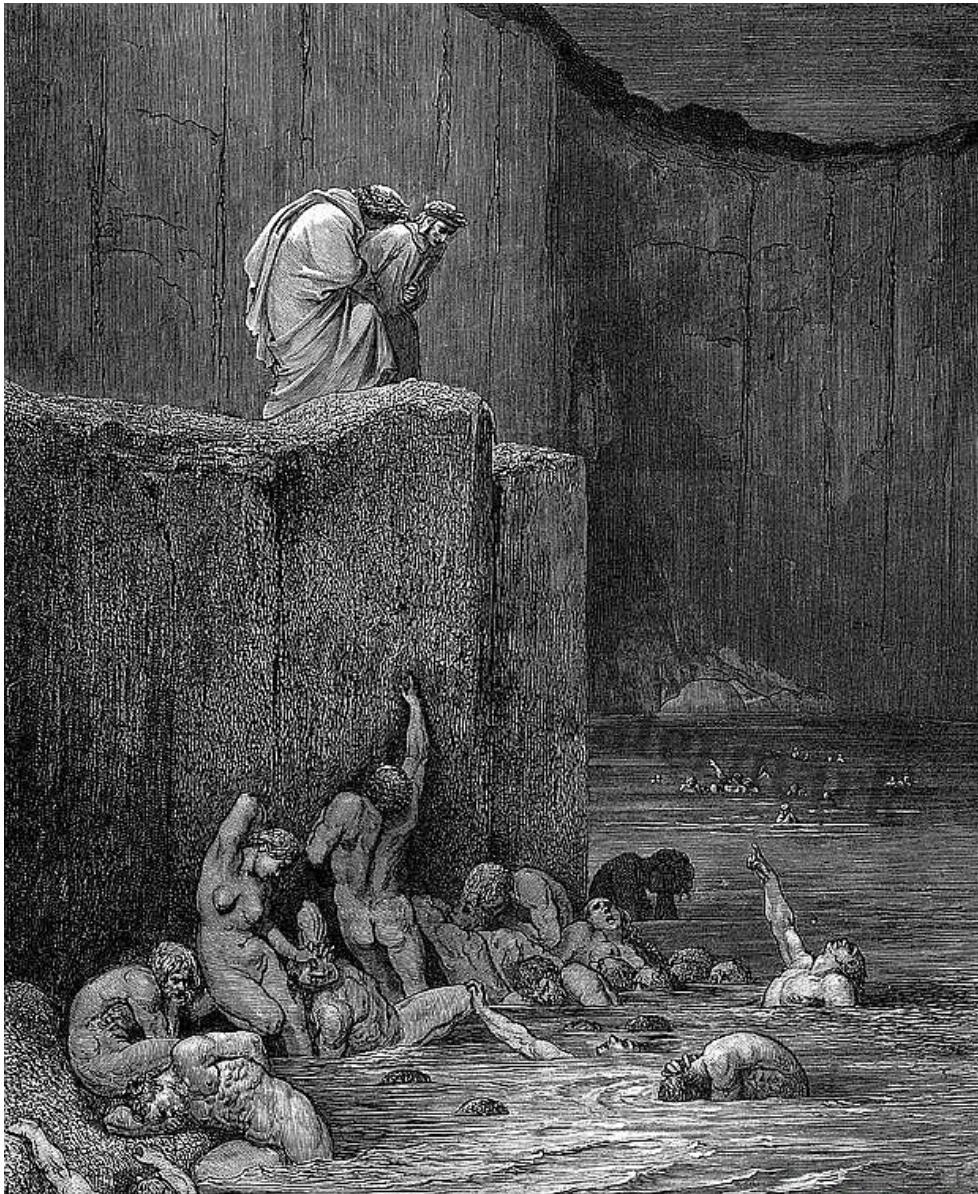
precies pasten bij de tekst. Hij maakte daarom in 1873 een tweede versie. Helaas betekende dit succes wel dat DorÃ© stopte met het illustreren van andermans stripverhalen. Maar ook met het tekenen van zijn eigen verhalen.

Gelukkig verloor hij daarbij niet zijn creativiteit, bovendien hij was nog maar 22; een leeftijd waarop de meeste artiesten hun eerste werk nog gepubliceerd moeten zien te krijgen.

In de daarop volgende tientallen jaren â??verluchtigdeâ?• hij vele klassieke novellen, gedichten en korte verhalen. In 1855 was dat â??*Les Cent Contes Drolatiques*â?• van *HonorÃ© de Balzac*. Een jaar later â??*La LÃ©gende du Juif Errant*â?• wat een voorloper lijkt te zijn op zijn Bijbelse illustraties tien jaar later.

De Goddelijke komedie

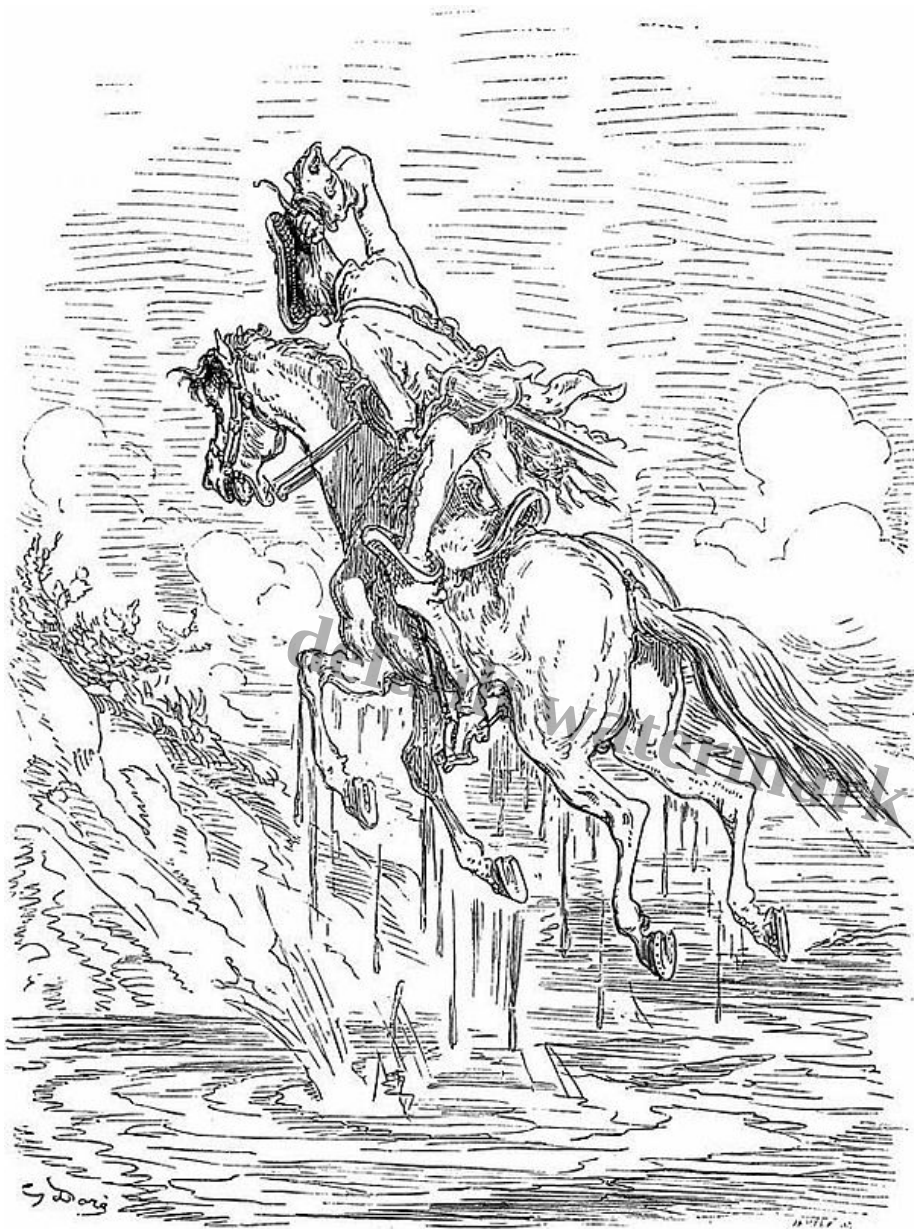
In 1861 produceerde DorÃ© zijn eerste â??instant-classicâ?• met de illustratie van *Dante Alighieri*â??s â??*De Goddelijke Komedie*â??. Eerst kwam â??*Hel*â?• en pas in 1868 â??*Vagevuur*â?• en â??*Paradijs*â??. Kwam dat doordat de tekst van *Hel* veel meer visuele mogelijkheden bood? â??*De Goddelijke Komedie*â?• was in ieder geval zoâ??n groot succes dat hij meteen gevraagd werd om meer klassiekers uit de wereld literatuur te illustreren.

De Hel van Dante volgens Doré

De Baron van Munchhausen

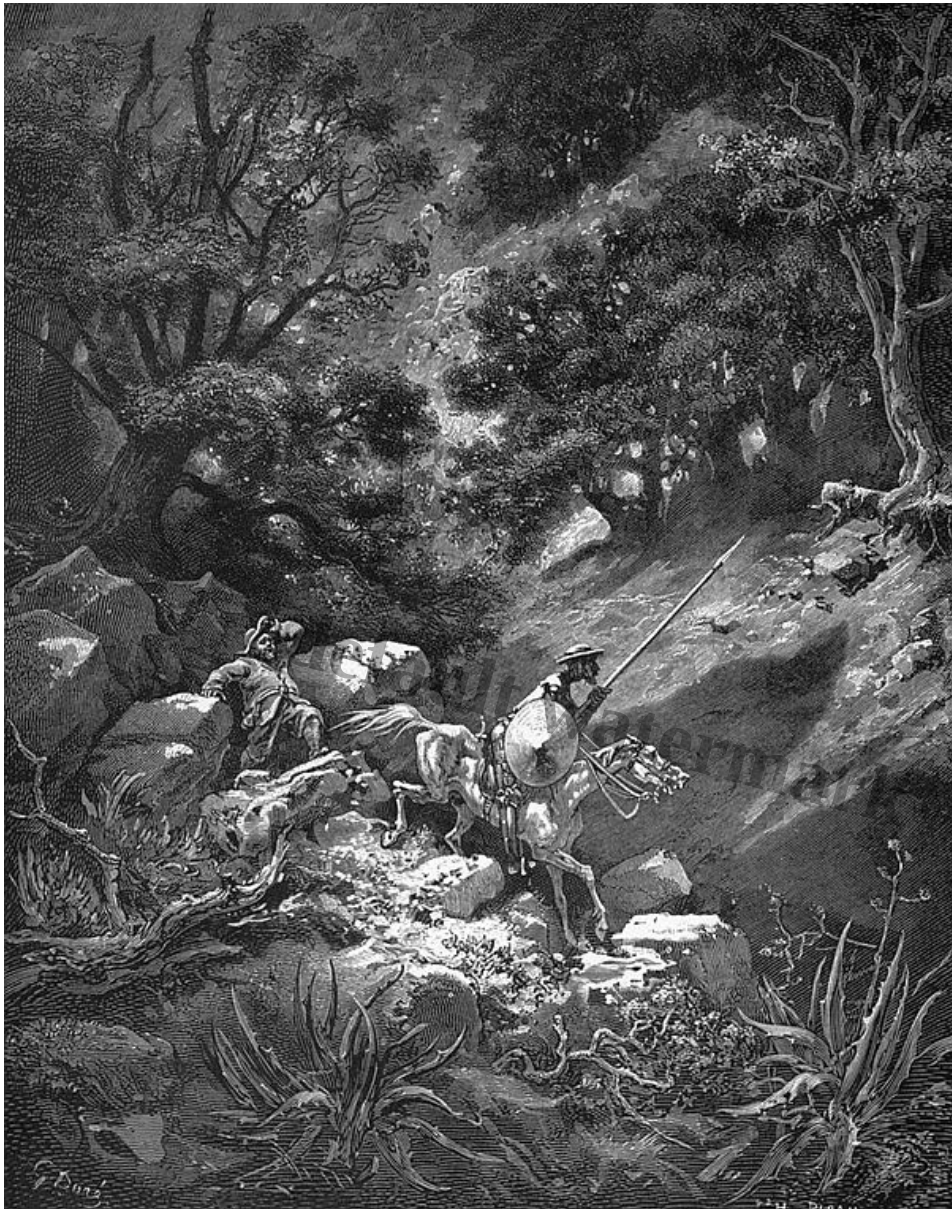
In 1862 waren de avonturen van *De Baron van Munchhausen* van *Rudolf Raspe* aan de beurt. Ideaal materiaal voor een getalenteerde illustrator als Doré. Hij gaf hem zijn uiterlijk (lang en met een sik) en zag kans alle onmogelijkheden te verbeelden zoals halve paarden, een lopende bontmantel en reuzen op de Maan. En ook de manier waarop de Baron zich (en zijn paard) aan zijn eigen haren uit een moeras trok.

Dor's visie op de onmogelijke stunt van de Baron van Munchhausen

Don Quixote

In 1863 werkte Dor aan het beroemde boek van *Miguel de Cervantes* 'Don Quixote'. Hij visualiseerde de lange schrale jager op windmolens en zijn korte dikke knecht op een manier zo als ze immer nog worden geportretteerd. En de achtergrond wordt gevuld met mooi en vaak zonnige Spaanse panorama's.

DorÃ© gaf Don Quixote en Sancho Panza een gezicht

De Bijbel

In 1866 was het de beurt aan de Bijbel. Dit werd weer een commercieel succes! Terwijl er toch honderden artiesten met Bijbelillustraties hem voor gegaan waren. Toch zag DorÃ© kans om de Bijbelse verhalen zijn eigen visie te geven: *Moses* die van de berg afkomt, *Jacob* die worstelt met de Engel, *Samson* die de tempel vernietigt, *David* die *Goliath* onthoofd en zo nog veel meer. Al tijdens zijn leven zag DorÃ© dat veel Bijbelse tekenaars hem kopieerden en leraren op scholen zijn platen gebruikten om de Bijbelse les interessanter te maken.

¹ Een uitspraak van Churchill. Letterlijk: *Those who fail to learn from history are condemned to repeat it.* Het is een variant op de waarschuwing van de filosoof *George Santayana* in 1905: *â??Those who cannot remember the past are condemned to repeat itâ??.* Je zou het de zin van geschiedschrijving kunnen noemen.

Datum aangemaakt
2022/02/28

default watermark